

BESZÓLÁSOK ÉS KISZÓLÁSOK

Hodworks–Unusual Symptoms: Coexist – Trafó

Jessica Simet. Fotó: Ofner Gergely

Bár földrajzilag eltávolodott Magyarországtól, koreográfusi komfortzónáján belül maradt Hód Adrienn a német Unusual Symptoms társulattal készített darabjában, amelyet a májusi brémai ősbemutató után novemberben a Trafó is műsorára tűzött. Komfortzóna alatt itt azt értem, hogy saját Jolly Jokerjeit is játékba vihette: táncosai közül Molnár Csabát, Jessica Simetet, továbbá a soundtracket keverő Gryllus Ábrist és a konzulensként közreműködő Szabó-Székely Ármint.

Hód Adrienn márpedig rendkívüli módon társfüggő az alkotásban. Ebből táplálkozik az ihlete, a kutatási folyamat során szerzett megfigyelései, a verbális és nonverbális improvizációs gyakorlatok során kialakuló koreográfiái alapanyaga. Sajátos munkamódszerével formálja, szerkeszti és rendezi végső kompozícióba a materiát, szimbiózisban a sosem illusztratív zenével és hangeffektusokkal. De a kipróbált és bevált elemek alkalmazása egy határokat feszegető, radikális alkotó esetében még egyáltalán nem jelent biztonsági játékot, elkényelmesedést. Bár a *Coexist* sokban emlékeztet a Hodworks legutóbbi hazai bemutatójára, a *Délibábra* (és részben az eggyel korábbi *Sunday-re*), mondandója továbbnyúlik, globálisabb. Több üzenetéhez mi is könnyen kapcsolódhatunk, de inkább a nyugati közönség első világbéli problémáit, illetve az álszentség, a prűderia és a kamu politikai korrektségek bástyáit veszi célba.

Megsokszorozta a lehetőségeket az itthon megszokott létszámhoz képest nagyobb társulat, benne az Unusual Symptoms kozmopolita (ázsiaiától az európaiakon át az afroamerikaiig), roppant technikás táncosaival. Egy nyugat-európai társulatban persze norma a diverzitás, ettől még innen nézve szuperpíszínek tűnhet, ahogy a tizedik legnagyobb né-

met város helyi színháza igyekszik ebben (is) lépést tartani a nemzetközi táncélettel.

Technika ide, képzettség oda, Hód munkamódszere láthatóan nem mindegyikükénél működött. Páran szörnyen kínlódtak a színpadon, egyikük valószínűleg pont erre utal minimonológjában arról, „miféle dolog az, hogy manapság a táncosokat már szépen táncolni se hagyják?”. A társulathoz nemrég leszerződött Horváth Nórát és Rusu Andort sem igen láttuk még hasonló színpadi helyzetben, hacsak nem akkor, amikor szőlőikben bevillant valami, ami igazán rájuk jellemző (például Horváth Nórának néhány unikális mozdulata a *Beatból*). A francia származású Alexandra Llorens vagy a német Nora Ronge ellenben bármikor jöhetne beugrónak egy Hodworks-darabba, annyira a zsánerük.

Jessica Simet a *Sunday-től* már jókora utat járt be Hód Adriennel, és egyre fesztelenebbül mozog a Hodworks színpadi bestiáriumban, noha még nem tart ott, mint a nyitójelenetben a legváratlanabb testrészein úgy is, mint saját hangszerén hegedűvonóval játszó Molnár Csaba. Molnár talán a teljes magyar kortárstánc-szcénában a leginkább képes a színpadon a különböző éneki uralására; az ösztönlényét is



Fotó: Jörg Landsberg

bármikor, egyetlen másodperc alatt szabadon tudja engedni. Clown színpadi személyisége miatt könnyű őt kinevetni, vagy legyinteni rá, hogy tőle már aztán mindent láttunk, zsigerből hozza ezt a megosztó, vulgáris figurát. De bármikor tud törékeny és mély is lenni, vagy olyan metainformációkat átadni a mozgásával, jelenlétével, amilyeneket más talán sosem.

A *Coexist* – a *Délibáb*hoz hasonlóan – strukturált improvizációval kísért anekdotikus részekből kezd építkezni, majd lemegy a hardcore, primordiális örület szintjére, ami végül rendszerré szelídül. A végeredmény talán a címben megelölegezett együttlétezés – ami önmagában egy dogma; póló- és bögregelirat a teljes vallási, politikai stb. egyenlőségről –, de nem annak reprezentációja, inkább az esszenciája, minden agybajával és abszurdításával együtt. Ha a darabból kiérezhető picit frusztrált, picit sötét világlélmény nem rímél a sajátunkra, kellő nyitottsággal akkor is át tudjuk érezni az előadók csalódásait, küzdelmeit. Bárhogy is legyen, ez fontos reflexió alap a befogadónak arra nézve, milyennek éli meg a jelenét, tágabb környezetét.

A húsznál is több jelenet, amelyeket a különféle szerepekben és kiegészítőkkal színpadra érkező táncosok előadnak, mint egy-egy feltartott középső ujj, beszél mindennek, ami

Mi? Hodworks – Unusual Symptoms: Coexist

Hol? Trafó

Kik? Gabrio Gabrielli, Horváth Nóra, Alexandra Llorens, Molnár Csaba, Nora Ronge, Aaron Samuel Davis, Rusu Andor, Jessica Simet, Young-Won Song, Antonio Stella / Kreatív partner: Molnár Csaba / Jelmez: Anna Lena Grote / Zene: Gryllus Ábris / Dramaturg: Gregor Runge / Asszisztens: Andy Zondag / Művészeti konzulens: Szabó-Székely Ármin / Koreográfus: Hód Adrienn

„szent”, és ami nem az: a rasszizmustól a szexizmuson és az illemen át a vallási buzgósáig. Mindegyik jelenetet ajánlják valakinek vagy valaminek – ezek a kiszólások a csattanók a többnyire humoros-ironikus kis etűdök végén. Az előadók részéről több „személyes” üzenet is érkezik: „azoknak, akik nem hittek bennem”, továbbá „azoknak, akik zaklattak”. Meglehető, mindegyik üzenetnek van valós alapja (Horváth Nóra tényleg kapott zaklató üzeneteket, és jelenleg is nyomoz a német rendőrség az ismeretlen elkövető után, aki a brémai bemutató eredeti, vágtatlan videóját feltöltötte egy pornóoldalra), de az univerzális kontextus miatt sokkal inkább úgy érezhetjük, a pusztán kicsinyességet, szűklátókörűséget, sunyiságot gúnyolják.

Több tonna érzelem viharzik át a színpadon – Hód egyik specialitása, hogy roppant vegyes és szélsőséges érzeteket képes egymás mellé tenni, létrehozva a kódok különös, egyidejű ellentmondásosságát, ezáltal kibillentve a nézőt, és megkérdőjelezve magabiztos (?) értékítéletét. Ugyanezt a kompozíciós elvet alkalmazza a kiegészítőkkal is, például egy intellektuális eszmefuttatást vagy pszichoanalitikus vallomást neonrózsaszín strandpapuccsal és hasonló trash-elemekkel kombinál. Így az előadókat nézve valójában nem is a meztelenségük ejti zavarba a nézőt, hanem a totálisan disszonáns üzenetek. Egyben a saját belső reflexiói is, ha épp az ember(iség)ről kellene okosakat gondolnia, de fennakad a tekintete egy csillámos mellbimbótapaszon.

Máskor Hód a szexualitást és a büntudatot keveri egy koktéliba, vagy a kifinomult balettmozdulatokat teszi nevetségessé egy letolt gatyával. Az előadás egyik legkomplexebb, legdrámaibb jelenetében Nora Rongénak a művészi önkifejezés szent nevében egy ismeretlen koreográfus utasítására a Szűzanyát megidézve anyatejet kell facsarnia a melléből, mint egy kortárs *Like a Virgin*-parafrázisban. Madonna 1984-es dalához hasonlóan ez a jelenet rámutat arra, hogy a vallásos és a szexuális extázis között milyen vékony a határvonal. Mindezt úgy,

hogy az előadók viselkedése nem expliciten szexuális, ők csak utalnak, hivatkoznak valamire: „az a rossz, aki rosszra gondol”.

Ahogy ezek a tömény, posztokhoz, tweetekhez hasonló statementek gyors egymásutánban sorozzák a közönséget, egyre kevesebb az idő és az energia megvizsgálni, megkérdőjelezni vagy akár elutasítani a nézőt érő impulzusokat. Nehéz nem a hatásuk alá kerülni, de valójában miért is kellene ellenkezni, szeretjük az anekdotákat, a rémtörténeteket meg annál inkább. A tét is egyre nő, ahogy egyre bicskanyitogatóbb sztorik jönnek elő, közöttük felbukkan néhány hommage (például Lábán Rudolfnak), illetve gondolatok a művészi szabadságról, önmegvalósításról, hierarchiáról. Bár egy percig sincs üresjárat a színpadon, a koreográfia közben olyan „anyagtalanná” válik, akár egy vékony kapszula, vagy egy héj, amely a benne lévő tartalmakat csupán hordozza, hogy a hatóanyag minél mélyebbre kerülhessen, és ott fejtsse ki a hatását.

Eszünkbe juthat ezen a ponton Pasolini alapműve, a *Salò, avagy Szodoma 120 napja*, a hatalmasok szórakoztatására előadott, különleges perverzításokról szóló történeteivel, s az is, hogy a táncosok meztelensége a filmbéli fiatalokéhoz hasonlóan sokkal inkább függőséget, kiszolgáltatottságot jelez, mint szabadságot és önérvényesítést. Így megint más szemmel figyelhetjük őket, és hallgathatjuk kvázi személyes vallomá-

saikat. Különösen miután közben a zenébe vegyülő „robothang” is parancsokat kezd harsogni az engedelmességről, a (társadalmi) megfelelés kényszeréről.

Egy újabb ellenpontozással itt épp szabadjára engedi a táncosait a koreográfus, lehet végre „szépen táncolni”, virtuóz szólókat bemutatni. Csakhogy addigra a lázadás vágya szétfeszíti az esztétikus kereteket, kitör belőlük az ádáz és az állati, megszűnnek a normák, kioldanak a józanság fékjei. Kész örültek házát látunk, ahonnan már az ápolók is elmenekültek – ami megint hasonlít a *Déliabábra* és a *Sunday*-re, de tovább megyek, Meg Stuart *Violetjének* dramaturgiájára is. Miután sikerül ezt az állapotot az elviselhetőség határáig (vagy azon túl annak, aki itt kiment) fokozni, elindulnak az interakciók az eddig „egyénieskedő” táncosok között.

Létrejönnek együttműködések, szerveződni kezd az eddig elemekre szétcincált, miniatűr társadalom. Ám ez nem egy utópisztikus, idealizált állapot, a táncosok egyszerűen megtanulnak úszni az árral, együtt élni a környékkel. Talán mert alapvető emberi igényü(n)k, hogy megtalálják a kapaszkodókat, a kulcsot a környező világ megértéséhez. A túlélés és az elfogadás iránti vágy rákényszeríti őket arra, hogy egymásban is kapaszkodót keressenek. A jelenlegi helyzetben talán épp csak ennyi telik tőlünk, ilyen korcs koegzisztálás, miközben szép lassan haladunk a pusztulás felé.

KOMJÁTHY ZSUZSANNA

GÖRCS A TESTBEN

(Test)deformációk a Hodworks-koreográfiákban

Hogy nem narratívákat vagy szenzációs mozgásformákat kell feltalálni és reprodukálni, Hód Adrienn számára alapvetés. Munkáiban kezdetektől az erő, az erők befogására összpontosít, hogy általuk olyan érzeteket hívjon életre, amelyek túlmutatnak mindenféle ábrázoláson, figuralitáson, és a mozgás valódi természetét segítenek feltárni. A világ mozgás**ban** van, és Hód mintha pontosan tudná: ahhoz, hogy csakugyan megértsük, mi vesz körül minket, elsősorban magát a mozgást kell „értenünk”.

Hiszen a kortárs szociális-politikai problémák elsősorban egyfajta görcsben¹ gyökereznek, vagy arra vezethetők vissza; abban, hogy az állandó, megfeszült verseny, a folyamatos

1 A fogalmat Félix Guattari „spasme chaotique” kifejezése alapján Franco Bifo Berardi használja a jelenkor egyik legfontosabb tapasztalatának leírására. Erről rövid összefoglalót az alábbi TED-beszédében találunk: *Economics, empathy, and new forms of solidarity*, <https://youtu.be/i-L52epdTZY>; utolsó hozzáférés itt és a többi internetes forrásnál: 2019.11.20.

kitettség mások tekintetének (Google, közösségi média, fast fashion), illetve az egyre gyorsuló, patogén információáradat következtében növekvő aggály és szorongás keríti hatalmába az egyént. Ennek lényege pedig a test felől olvasva ragadható meg a leginkább, lévén a görcs maga is testi reakció, az izmok önkéntelen, ritmikus elernyedése és összehúzódása. Mivel a természetes környezetéből kiragadott ember² saját belső rit-

2 „Nemcsak arról van szó, hogy a pénz a platóni formák metafizikai univerzumába emelkedik, hanem hogy ez olyan redundanciát eredmé-